

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasensteint és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési felhívás.

a

„Székely Hirlap”

politikai, társadalmi és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet” közlönye.

1875-dik évi folyamára.

Előfizetési díj:

Jan.—decz. (egész évre) . . . 6 frt — kr.

Jan.—jun. (félévre) . . . 3 frt — kr.

Jan.—márcz. (negyedévre) . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzeket kérjük postautalványnyal Maros-Vásárhelyre az ev. ref. főtanodai könyvnyomdába, a „Székely Hirlap” kiadóhivatalának küldeni.

Értesítés!

A jogászgyűlés folyó hó 9-én, azaz jövő szombaton délelőtt 9 órakor tartandó évi közgyűlése a „Transylvánia” nagytermében fog megtartatni, mire a helyi és vidéki tagok azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, miszerint a vidéki tagok díjmentes elszállásolásáról, azon esetre, ha ez iránti szándékukat pénztárnok Ajtai Mihály úrnál tudatják — gondoskodva van; az ugyanazon napon rendezett közebédben 3 o. ó. frt lefizetése mellett vehetni részt, végül a gyűlés napja előtti, azaz folyó hó 8-án (pénteken) estve tartandó ismerkedési-, illetőleg értekezleti estély a „Transylvánia” ebédlő-termében leend.

M.-Vásárhely, 1875. január 5-én.

a rendezőség.

A marosvásárhelyi jogász-egylet 1875. évi január 9-én tartandó évi közgyűlésének

Tárgysorozata.

1. Elnöki megnyitó beszéd s a napirend előterjesztése.
2. Titkári jelentés.
3. Elnök és titkárok megválasztása.
4. A rendes ülés határozati javaslatai az „rhonei börtönrendszer”-nek nálunk leendő alkalmazása, nem különben a magyar váltótörvény és kereskedelmi törvénytervezet módosítása tárgyában.
5. A számvizsgáló bizottság jelentése az egyet pénztári állása felől.

6. Több az ig. választmány által előterjesztett javaslatok ellátása, s főleg az 1875-ik évi költségvetés megállítása.

7. az egyleti tisztviselők és igazgató választmány megválasztása.

8. Az egylet közlönye feletti további intézkedés.

9. Szabályszerűleg bejelentett önálló indítványok ellátása.

10. A közgyűlés bezárása.

Az igazgató választmány nevében.

M.-Vásárhelyen, 1875. január 5-én.

B. Apór Károly,
egyleti elnök

Kuti Albert,
titkár.

Felhívás!

Tisztelettel kéretnek föl a t. választmányi tag urak, hogy bizonyos az évi közgyűlés előtt elintézésre váró ügyek elhatározása tekintetéből a f. évi január 7-én, azaz jövő esütörtökön délután 4 órakor a kir. táblai épület nagytermében tartandó választmányi gyűlésre megjelenni szíveskedjenek.

Maros-Vásárhelyen, 1875. január 5-én.

Br. Apór Károly,
egyl. elnök.

Kuti Albert,
egyl. titkár.

M.-Vásárhely, 1875. jan. 5-én.

Az ügyvédi rendtartás tárgyában alkotott törvény múlt évi december 27-én életbe lépett, s ez által igazságszolgáltatásunk egyik legnevezetesebb tényezője, az ügyvédi intézmény oly átalakuláson fog átmenni, a melyet az állam, a jogkereső közönség, de maga a ügyvédi kar is óhajtván vár. Mert valjuk be őszintén, hogy az utóbbi időben az ügyvédi kar tekintélye nagyon sokat csökkent, s ennek oka, igen nagy mértékben abban keresendő, hogy az ügyvédi vizsgára csoportosan bocsáttattak fel olyan egyének, kik kellő elméleti és gyakorlati képességgel nem bírtak, s így sokan léptek az ügyvédi térre, kik a peresfeleknek tanácsaik által több kárt, mint hasznot okoztak; továbbá, hogy az ügyvédek között nem volt semmi összekötő kapocs, testületi szellem, s a testület erkölcsi tekintélyének fenntartása iránti érzék s egyesek furakodtak be az ügyvédi karba, kik oda belépni méltatlanok voltak, s ezek aláásták az egész intézmény erkölcsi tekintélyét s jogi képessége iránti bizalmat. Ezt kimondhattuk most, midőn itt az idő, hogy mindez megváltozzék, midőn gondoskodva van arról, hogy jövőre az ügyvédi diszes állást csak képzett, jellemes férfiak foglalják el, s biztosíték van nyújtva az iránt, hogy hivatásukban szabadsággal és önnállósággal járjanak el és a jog védelmében nemes

hivatásuknak megfelelő működési körrel birjanak, másfelől pedig intézkedések vannak téve az iránt, hogy a visszaélések szigorú büntetéssel súlytassanak.

Örömmel ismerjük el, hogy a magyar ügyvédi karban jelenleg is igen sok tiszteletre méltó egyén foglal helyet, s épen ezek érdekében is szükséges, hogy az új törvény egész szigorával életet nyerjen, s az ügyvédi kar erkölcsi sulya a régi fokra ismét visszahágjon.

Örömmel üdvözljük tehát az új törvényt, mely következő alapelvekben nyugszik az indokok szerinti:

1. Az ügyvéd elméleti és gyakorlati képzettsége iránt biztosíték szereztetett.
2. Mindenki, ki kellő képzettséggel bír, mint ügyvéd szabadon működhetik és e tekintetben teljesen szabad verseny biztosittatik.
3. Az ügyvéd hivatásában teljes önállósággal ruháztatik fel.
4. Az ügyvéd a fél irányában felelősségre köteleztetik.
5. Az ügyvédi kar saját tekintélyének fényét maga őrizi és ennek fenntartására az ügyvédek szolidaritásába lépnek.
6. Az ügyvédek részére fáradozásainak kiérdemelt jutalma biztosittatik.

Az ügyvédség tehát nem fog szabad iparnak tekintetni, hanem szükséges, hogy e végre jogi képzettségéről az illető, bizonyítékot nyújtson. És ez helyesen is van így, mert az ellenkező kísérlet Franciaországban 1793-tól 1800-ig eléggel megboszulta volt magát. Az ügyvédre vagyonunkat, állásunkat, becsületünket, tehát néhol még az életnél is becsesebb kincsünket bizzuk. — szükséges tehát, hogy garantiák legyenek arra nézve, hogy ezen kincsünket nem fogja könnyelműen veszélyeztetni.

Ezen okból csak is pártolhatjuk azon szabványát az új törvénynek, hogy jövőre attól, kire említett kincsünket bizzuk, kellő elméleti és gyakorlati jártasság kívántatik, pártolnunk kell a tudósi fok megszerzésének szükségét, mert igen jól tudjuk, hogy az akademiákon edes kevés bölcseséget szivtunk be, s nagyon is nem árt az, ha az ügyvédjelölt gyakorlatának első két éve alatt elméleti tanulmányokkal is foglalkozik, s megszerzi a diplomát, valamint helyeselnünk kell azt is, hogy a gyakorlati idő 3 évre lett megállítva, mely kevesebb már csak azért sem lehet, mivel a gyakorlati birói vizsga letehetésére is 3 évi gyakorlat kell, az ügyvédi vizsgát pedig ennél könnyebben elérhetővé nem szabad tennünk, mint az elmúlt pár évben valóban így volt.

Az új törvény igen nevezetes része továbbá az ügyvédek felelőssége s a fegyelmi eljárás. Az ügyvédi kar becsületének és tekintélyének megőrzése az ügyvédek egyetemleges köteletségévé

van téve, s közébe erős hatalom adva, hogy e feladatot sikeresen teljesíthessék. Igen szép feladat, de nem hangoztathatjuk eléggé az igazság és részrehajlatlansággal párosult kérlelhetlen szigorú úgy itt, mint az ügyvédi vizsgáknál, s most az ügyvédi kamarák szervezése küszöbén nem mulaszthatjuk el kifejezést adni annak, hogy a kamarák becsületbiróságok lesznek, melyek argus szemekkel kell, hogy a testület reputációjára nemcsak képességgel, hanem erős akarattal és kitartással is fognak birni. Ily módon még azok is, kik eddig nem ütötték volna meg a mértéket, bizonyosan igyekezni fognak a karméltó tagjaivá lenni, s a magyar ügyvédi karnak olyan tekintélye leendő, a milyen egykor volt.

— A m.-vásárhelyi ügyvédi kar január hó 3-án értekezletet tartott az új ügyvédi rendtartást érdeklő átmeneti intézkedések tárgyában. Az értekezlet, az elnök és jegyző megválasztása után, megalakulván, elnök Z. Bodolla János melegen üdvözlö az új ügyvédi rendtartást, mely mind a mellett, hogy sok javítandót foglal magában, hivatva van az ügyvédi kar alászületett tekintélyét helyreállítani s az igen sokszor alaptalan bizalmatlankodásnak útját állani, s fölkeri a majdnem teljes számmal egybegyűlt értekezletet, hogy mintán a Királyhágón innen fölállított kamarák egyike városunkban fog szerveztetni, tegye tanácskozás tárgyává az előleges megállapodást, mely megállapodás azután innen a központból, a követendő eljárás és megejtendő választásnál irányadás tekintetéből a vidéki ügyvédekkel is mielőbb tudattathassék.

Erre a tanácskozás vevén kezdetét, először is a választmányi tagok számára nézve abban történt megállapodás, hogy a törvény által kívánt 8 rendes és 4 póttagból, tekintettel a különböző törvényszéki területeken levő ügyvédek váltakozó számára, s tekintettel főleg azon igen fontos körülményre, hogy a választmányi gyűlések a kamara székhelyén kell hogy tartassanak, s hogy érvényes határozat hozatalára több esetben az elnökön kívül legalább négy tagnak jelenléte szükséges — abban történt megállapodás, hogy a törvényben előírt számból 5 rendes és 3 póttag a központi ügyvédek közül választassék, az így fennmaradt 3 rendes és 1 póttag pedig a vidéki ügyvédek közt aránylag osztassék föl, minek következtében Sz.-Udvarhely, Gy.-Szentmiklós és a Beszterczével egyesített Naszód egy-egy rendes, Cs.-Szereda pedig egy póttagot nyernének.

A választmányi tagok fennebbi aránybani felosztása után egyhangulag megállapodott az értekezlet az egyleti tisztviselők és keblí választmányi tagok azonnali kijelölésében is, mi titkos szavazás által eszközöltetvén, elnöknek általános szavazattöbbséggel: Z. Bodolla János, alelnöknek: Gridi Pap Máté, titkárnak: Szabó József, ügyésznek: Kuti Albert és pántárnoknak: dr. Scheicz Antal jelettettek ki; választmányi tagságra pedig Nagy Zsigmond, Biás István, Gegő Károly, Dicső János és Dájbukát János; a póttagságra: Szathmári J. Mihály, Dobai Albert és Dr. Wermescher Emil nyertek legtöbb szavazatot.

Ez értekezlet és megejtett választásnak a vidéki ügyvédi egyletekkel közlésére az értekezlet jegyzője: Szabó József kéretvén föl, egyszersmind határozattá vált, miként a törvényszéki elnök úr, a kamara első alakulása tekintetéből szükséges intézkedések mielőbbi megtételére is kéresek föl.

Jogi szemle.

A királyi közjegyzői 1874-ik évi XXXV-dik törvényczikkéről.

Mult év decz. 24-ről meghozta a „Budapesti Közlöny” e törvényczikket; de az arra vonatkozó, ugyanazon hó 17-én, egy nappal a törvény kihirdetése után kiadott, a székhelyekről és díjszabályozásokról szóló két miniszteri rendelet már decz. 18. és 19-én megjelentek a hivatalos lapban, mi annyiban kellemetlen, hogy az „octroy” rémé től úgy is megfélemlített nemzet pár napig várakozásban tartott, míg megolvashatta magából a közjegyzői törvényből, hogy az igazságügyminiszter rendelkezéinek alapja csakugyan az ország szentesített törvényeiből merítettett. A sok galopp-lépéssel hevenyészett törvényhozási mániában elismerjük, hogy a hivatalos lap körül is jöhetnek elő ily inconsequentia, mint az ország-házában is, hol, mint például az erdélyi arányosítási és tagosítási perek bélyegtelen kezelése határidejének meghosszabbítására alig maradt annyi idő, miszerint e törvény a formalitások stadiumain keresztül idejekorán megküldethessék az illető törvényhatóságoknak; azonban az ily nyakia-főre való eljárás-, a gépezet hiányos- és az organismus szervezetlen voltáról tévén bizonyosságot, csak azért is kerülendő, mert a mely kormány a törvényes rendet tüzi ki létfeltételül, a legjobb példával kell, hogy előre menjen.

Ezeket mellesleg mondva, a kir. közjegyzői törvényt és a nevezett miniszteri rendeletet, nem csak mint életerős intézményt üdvözljük; hanem meg levén győződve, hogy mindenhol, hol ezen intézmény életerős gyökereket vert, a társadalmi élet is virul, fejlődést nyert; nem fogjuk elmulasztani, a mennyiben lapunk terjedelme megengedi, tüzetesen is foglalkozni, ezen, mondhatni (eltekinthe az absolutismus alatti behozatali kísértettől) népünk beléletét, igazságszolgáltatásunk gyorsaságát és biztosságát, sőt egyéni és állami hitelünket sokban elősegíteni képes; újabb intézményről, mit annál is inkább kötelességünk teljesíteni, minthogy a törvény életbeléptetésének határideje idei 1-ső májusra levén kitűzve, el-

kerülhetetlen: népünket annak előnyeivel és netalán hátrányaival megismertetnünk.

Erdélyben felállítatnak a kir. közjegyzők pályázat és miniszteri kinevezés útján: Abrudbányán, Beszterczén, Dézsen, Gyergyó-Szentmiklóson, Gyulafehérvárról, Bánfi-Hunyadon, Maros-Vásárhelyen, Szász-Régenen, Nagy-Enyeden, Naszódon, Szamosujvárról, Tordán, Csikszeredán, Déván, Fogarason, Szászvároson, Hátszegen, Kézdivásárhelyen, Medgyesen, Szász-Sebesen, Segesváron, Kőhalomban, Seps-Szentgyörgyön, Székely-Udvarhelyen egy-egy; Kolozsváron, Nagy-Szebenben és Brassóban kettő-kettő, e szerint összesen 30 és így a törvény 26-ik §-a alapján, tekintettel azon körülményre, hogy a miniszteri rendelet némely fennebb rendszeresített közjegyzői állomásokat betöltetlenül hagyni kilátásba helyez, csak is egy kamara alá fognak e közjegyzők tartozni; mert különben a 15. § szerinti legszűkebb számítás nem telvén ki, a nevezett 26. §-nak elég téve nem lenne és különben is természetes követelmény, hogy a királyi tábla és a kir. főügyész-ség székhelyén álljon fel a kir. közjegyzői kamara is.

Általánosan véve fontos ezen intézménynek fölvilágosítására az, hogy a közjegyző úgy erkölcsi, valamint jogi oldaláról világítva meg felelősségét, a közönségnek megbízható támasza lesz; mert a midőn a nép tudni fogja: egy több tagból álló kamara felügyel a királyi jegyzőre és e felett a kir. ügyész van hivatva örködni, hogy teljesíti-e kötelességeit? a midőn tehát látja, hogy azon királyi ügyész, ki eddig csak a megtörtént törvénysértéseket vette üldözőbe, már ezen túl megcsalások és kijátszások ellen is ovatolja őt; teljes bizalommal fog folyamodni a közjegyzőhöz, mert szinte lehetetlené lesz téve csalódása.

Elvileg tehát a tökély legmagasabb színvonalán áll e törvény; de, mint minden törvény, minden intézmény egy maga nem virulhat föl egyedül, ha a bele vágó más intézményei a társadalomnak karöltve nem segítyezik: úgy ez intézmény sem emelkedhetik teljes tökélyre, ha a kormány nem fog sietni intézkedéseivel, hogy földmivelésünk, kereskedelmünk és iparunk az ahoz szükségelt segélyforrások által emeltetve oly lendületet nyerhessen, mely a közjegyzői intézménnyel karöltve járni van utalva.

Mig a kormány kezébe nem veszi a kezdeményezést az olcsó hitel fejlesztésére, addig részben meddő marad hatása a legszebben kidolgozott törvénynek is, mert hiába lesz körülírva a közjegyzők munkaköre: szerződéses, kereskedelmi könyvek kivonata, hitelesítések és váltó-ovatolások körül, ha nem lesz forgalom, nem lesznek kereskedelmi könyvek és nem lesz váltói közlekedés.

Azonban erről tüzetesebben szólni fogunk legközelebbi alkalomkor, mintán a képviselőház mult év decz. 19-én tartott ülésében a kormány útasított az uzsora törvény gyökeres módosítása végett egy szakbizottságot összehívni és minél előbb törvényjavaslatot előterjeszteni; mi pedig e törvényjavaslat létfeltételül a hitelviszonyok szabályozását tekintjük.

Jövő számunkban szölandunk a királyi közjegyzők minősítéseiről.

TÁRCZA.

Az 1874-ik év nevezetesebb halottjai.

(A „Reform” után.)

Az emberiség sokat vesztett ez évben és jelesei közül, a kérlelhetlen kaszás eljött kéretlen is igen sokak ágyához, kiknek még élniök kellett volna, hogy övéiknek és kisebb vagy nagyobb mérvben az emberiségnek öröme, támasza, reménye, java maradjanak továbbra is. A halál nem kímélte sem a magasabb, sem az alsóbb rangot, s nemcsak ott lépett föl pusztítólag, hol az apró emberek kihívták egymást, hogy öldöklésük nagysága szerint bizonyítsák be igazságukat Spanyolországnak vérel áztatott földjén, hol már oly régen harcol testvér testvér ellen, hanem ellátogatott minden nemzet nevezetesebb embereihez is, s szomorúságba ejtő a rokon-családokakat és nemzetét.

Az uralkodó vagy trónvesztett uralkodóházak is szomorúan emlékeznek meg ez évre, soraik közül többen tértek az örök álmak homába. Első helyet követel közülök a mi megemlékezésünkben Károly Ferdinánd főherczeg, kinek Selowitzban történt halála uralkodó családukat öltöztette gyászba; nem kevésbé volt leverő Don Carlosra nézve Mária Thérézia, Molina grófné, Don Carlos infans özvegyének halála. Dauner grófnéban. VII. Fri-

gyes özvegyében a szegények veszték el kedvelt jötevőjüket, míg Bonaparte Máriának, Bonaparte Lucián leányának sirja rokonai és ismerősei előtt marad holtig való gyász tárgya.

Az arisztokrácia és a főpapok köréből mi magyarok eleget vesztettünk; Kolonics Miksa gróf felsőházi tagnak elhunytában nemcsak a jeles hofiut, hanem egy hirneves család utolsó sarját is fájjaljuk; mellette áll Zichy Pál gr. kamarásnak Grácban 72 éves korában esett halála. Főlemlítjük még Bathányi Imre gr. főlovászmesternek és Bánfy Ede báró, az erdélyi ifjú arisztokrácia e tehetséges tagjának halálát. Az egyház vesztéseit kiegészíti Udvardi Ignác székesfehérvári kánonok és Ráduly János gyulafehérvári nagyprépost halála.

A katonaság köréből is több előkelő név tűnt le, közülök sokan megrázkodtató véggel mulván ki. A közös hadsereg két jeles tábornokát veszíté el és egyikét sem természetes halál útján. Gablenz Lajos a vitéz altábornagy, Magyarország kedvelt katonái főparancsnoka, Gicsinnél a poroszok legyőzője, maga kereste halálát, Zürichben pisztolylövéssel vetvén véget életének, melyet oly gyakran anynyi csatában vitt volt áldozatra. Nem kevésbé leverő Piret altábornagy halála is, kit Budapest kocsizás közben ért utol egy diestelen vég, s nem a harcztér, hanem egy kórház hallotta utolsó sóhaját. Benne a hadsereg vitéz és képzett katonát, a magyarok igaz és jó honfiut vesztettek el. Nagy csapás

még a hadseregbe Mertens báró tábornok halála is. Ez Ausztriában általános kedveltségnek örvendett. Ez temetett el két nagy ellenséget is, két nemzet vitéznáját, kik életükben oly sokat harcoltak egymással: évben halt meg: Berg gróf orosz tábornok, a lengk réme s Korlowsky Adám lengyel forradalmi vezér, 1-ben a lengyel tábornok főnöke. Hányszor állott egy-sal szembe e két ember, Berg kötelességből, Karloy egy szent ügyért, hazájáért és a szabadságért, s t mind a kettő csendes ember, nyugszik, pihen a földön, csak hogy a lengyelt sirjában is a kegyetlen sors üldözve hamvai nem hazájában, melyért vérét ontatta, hanem risban, a lengyel menekültek e Mekkájában porladt. Hasonlóan járt Visoczky tábornok is, Karlowszkinak fevertársa. Egy ügyért küzdöttek mindketten s éltökl még sem érheték meg hazájuk boldogságát, szabadságát. Mi magyarok Visoczky tábornokban nemcsak a lengy szabadsághőst, hanem a 48-ki honvédtábornokot is sirajuk, ki eljött harcolni egy idegen, de szabadságért küzdő nép érdekében. Jutalma lett öutudata, a nemesebb élelműek elismerése. Halála épen jókor jött, mert Páris egyik kórházában már végnymorban sinlődestől mentett meg. Elvesztettük mi még 48-ki vitézeink közül Nagy Jenő honvédezedest, ez ép oly vitéz, mint nemes lelku férfiut.

(Folytatása következik.)

A „Székely Hirlap“ szerkesztőjének.

Alsófehérmegye, 1875. január 4-kén.

Nagy hazánk fia gróf Mikó Imre úr ő nmlga büles vezérlete alatt, az erdélyi gazdák harmadik vándorgyűlésének Déván mult év okt. 4-én tartott közgyűlésén több hazánk felvirágzását és biztos jóllétét eszközölhető realis értekezések fölvétele és tanácskozás tárgyává tétele közt Pávai V. Elek is indítványozá, egy a képviselőházhoz intézendő fölterjesztést, azon érdekében, hogy a tagosítás és közhelyek osztálya feletti jelenben fennálló 1872-dik évi május 6-iki igazságügyminiszteri rendelet, mint körülményeinkkel, birtokviszonyainkkal s törvényeinkkel összeütköző hatályon kívül tétetni sietőleg eszközöltessék; és e helyett törvényeinkkel, birtokviszonyainkkal meg-egyező, a földmivelés és nemzeti gazdaság felvirágzását elősegítő, pénzt és időt kimélő szabályok ajánltassanak a képviselőháznak; még mostani tartama alatt, mulhatatlan létesítendők.

Hazánk birtokviszonyai lazulását s az igazságszolgáltatásnak e részben is, különösen az említett rendelet következtében pénzt, birtokot és időt emésztő, hosszadalmas és szinte elérhetetlen eredményét fájdalmasan érezve, az intelligens, szakértő és jogtudósokból álló közgyűlés azonnal magáévé tévé az indítványt és az alapszabályok 18. pontja értelmében a további eljárást a gazdasági-egyletre bíz.

Az ernyedetlen szorgalom és szakavatottságával hazánk minden rendű birtokosainak jóllétére munkáló gazdasági-egyletünk igazgató-választmánya nem is hagyott magára vártni, hanem már nov. 9-ki gyűléséből 854. száma alatt kinevezi Pávai V. Elek, Demeter Károly, Filep István, Csulak Dániel és egyleti titkár: Gamauf Vilmos urak személyében a szerkesztő és előkészítő bizottságot, fölkérvén elsőb a beadványt véleménye szerint fogalmazni és bekládeni, hogy a szakértő-bizottság és azután az igazgató-választmány is tárgyalás alá véve azt, a vándorgyűlés határozatának is megfelelhessen.

Pávai urat jószágán találá szőlőmunkával foglalkozva e felhívás és sürgős teendőkkal lévén elfoglalva. Nov. 19-én visszairt az egyleti titkár úrnak, határozott napot kérvén, mely alatt a kívánt munka beadandó.

Az egyleti titkár már nov. 22-én 911. szám alatt az elnökség nevében köszönetét fejezi ki a munka elvállalásáért, és miután a képviselőház a költségvetés és adóügyi munkálatokkal elfoglalva lesz hosszabb időn keresztül, a munkálat beadását határidőhöz nem kötö.

Mindemellett Pávai úr érezve az ország szükségét és tudva, hogy az erdélyi képviselők is hat év után tevékenységre ébredtek, már nov. 28-án tanulmányozáshoz és munkához fogott; decz. 12-én tanulmányait és 25 éves tapasztalatait, a hazai törvényekkel és gyakorlattal leginkább megegyező 1868. évi okt. 12-iki igazságügyminiszteri rendeletre alkalmazva; munkálatát 46. §§-ban teljes, törvényes indokolással és a képviselőházhoz intézett felirattal együtt, a gazdasági-egylet igazgatóválasztmányához bekládó.

Az igazgató-választmány áldozatkész, hazafias érzellemmel már decz. 15-én rendkívüli gyűlést tartott s a munkálatot a kiküldött szakbizottságnak tanulmányozás és bírálat végett kiadta.

A hazafias aggodalom és ebből eredő szükségesség, karöltve járt; hazánk nagy fia és a bírálbizottság egyaránt vetekedtek az időkimélésben, valamint az érdekes munkálat közzétételében; már az „Erdélyi Gazda“ decz. 25-ki 52-ik száma szerint decz. 21-én R. K. választmányi ülést tartanak.

Ezen gyűlésről vitt jegyzőkönyv az „Erdélyi Gazda“ idézett száma alatt a következőket tartalmazza:

„226. Az i. 187. j. k. sz. alatt fölkért bizottsága tagosítási és birtokrendezési eljárás módosítására vonatkozó terjedelmes dolgozatát az országos képviselőházhoz intézendő kérvénnyel együtt, benyújtja; választmány mindkét beadványt csekély módosításokkal elfogadván; bizottsági referens Pávai Vajna Elek úrnak önzetlen és fáradtságos munkálatáért külön elismerő iratban fog köszönetet szavazni; a javaslat és kérvény beadására pedig Lászlai Lajos országgyűlési képviselő urat fölkérni. Egerszermind határozatott, hogy a munkálat annak idején az „Erdélyi Gazda“ hasábjain közöltessék.“ 1875. január 1-ső napján pedig a következő, valóban nemes fogalmu irat, mint legszebb újévi ajándék jutott a munkás kezéhez:

1019. szám. — 1874.

Erd. Gazdasági-egylet Kolozsvártt.

Tkts. Pávai Vajna Elek úrnak

Nagy-Enyed.

Erdélyi Gazdasági-egyletünk igazgató-választmánya a folyó hó 21-én tartott r. k. ülésben őszinte örömmel

győződött meg a 187. jegyzőkönyvi szám alatt kiküldött bizottság jelentéséből, hogy a birtokrendezési és tagosítási eljárás módosítására vonatkozó törvényjavaslat, annak indokolása és a képviselőházhoz intézendő kérvény tkts. uraságod tollából folyt és oly önzetlen munkásságot, fáradhatatlan buzgóságot és alapos szakismeretet tanusít, mely ezen terjedelmes dolgozatot a legnagyobb elismerésre érdemesíti. Fogadja tkts. uraságod mindezekért őszinte köszönetünket és legyen szabad reménylenünk, hogy ezután is hasonló alkalmakkor hazafias ügybuzgóságával mindig találkozhatunk.

Kelt az erdélyi Gazdasági-egylet igazgató-választmányának Kolozsvártt, 1874. decz. hó 21-kén tartott r. k. üléséből.

Gróf Mikó Imre,

egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Hazánk egyik nagy fiától és a jeles munkálat szűk ségességét érző szakértő bizottságtól eredt ez okmány, melylyel országrészünk köz- és magánjogi ügyeiben egyik legszakértőbb munkását nemesen fölwillanyozó okiratot lát az olvasó.

Olvastam a munkálatot, a hosszas, józan tapasztalat és magánjogi viszonyainknak teljes ismeretén alapszik; nyomasztó körülményeinknek jogos orvoslata czéloztatik mindeu soraiban.

A volt urbéres, mint nemes birtokos és kir. kincstár jogai törvényesen vannak védve.

A törvény tisztelete, a minden részről birtok és tulajdon szentség és a nem-kötelezetteknek törvénytelen terühtől megmentése, a vezérelvek hathatósan adva hatalmat a végrehajtó hatalomnak a bíróságok; ezeknek pedig a pert hurcoló felek, ügyvédek és mérnökök felett.

E munka mentheti meg Erdélyt az urbéri perek és birtokszabályozások hosszas szerencsétlenségétől.

Gyakorlati kéz és vasakat, a törvényeket tisztelve; de a terhes viszonyokat, — országos pénztelenséget, birtokszentséget és biztonságot szem előtt tartva, nyul be a legkisebb részletekig a teendőkre és figyelmezteti a törvényhozót, hogy 1848-ban a birtok szentsége és a törvényes teljes kárpótoltatás „a nemzeti becsület védpaizsa alá helyeztetett.“

Kolozsvár értelmisége, úr ugy, mint nép, a legnemesebb nyilatkozattal fogadák el e munkát. Az erdélyi képviselők összesége kész munkálatot kap és a közvélemény által szentesített. Mint szakértő, hiszem, hogy a munka jogos és szükségényszerítette szellemét átértve, nem csak maguk egy szívvel lélekkel pártolják, hanem törvényé emelését azok által is eszközöltetni sürgetik, a kik birtokviszonyainkat és körülményeinket nem ismerve, sok mindent alkalmaztak reánk a mi romlásunkra és a közérdeknek orvosolhatatlan kárára; eljött ideje a józan gazdálkodás és józanabb politika követésének.*)

Egy gazda.

A súlyok- és mértékekről.

(Folytatás.)

A metermérték beosztása a tizedrendszeren alapszik, a mértékek elnevezése pedig a latin- és görög nyelvből kölcsönöztetvén, azoknak az egységen alóli osztályzata neveztetik latin számnévvel, u. m.: decimeter 0, 1., — centimeter = 0. 01., — millimeter = 0. 001. Az egység és azon felüli mértékosztályzatok pedig neveztetnek görög számnévvel, u. m.: meter = 1., decameter = 10 meter, hektometer = 100 meter, kilometer = 1000 meter és myriameter = 10000 meter. Mindezen elnevezések megadják a hoszmérték nevét.

A mi a hoszmértékeket illeti, még ide tartozik a francziáknál a köb- és négyszög hoszmérték, melylyel területek és testtömegek fölmérése történik és pedig a területek méretnek a négyszög-mértékkel; testtömegek pedig a köbmértékkel.

A négyszögmérték egysége 100 négyszög-meterből áll, melynek hossza és szélessége négy oldalán 10 meterből áll és a francziák által are-nak neveztetik.

A köbmérték, melynek oldalhosszuságai 1 meterből állanak, neveztetik stere-nek.

Egy köbcentimeter tartalmu koczka, vagy köb, neveztetik liter-nek és ezen are, stere és liter is, osztályoz-

*) Birtokviszonyaink rendtelensége képezi egyik főokát hátramaradottságunknak; e tekintetben alkotmányunk visszanyerése óta majd semmi sem történt; őszinte örömmel üdvözljük tehát a fennbbit sorokban érintett nem csak korszerű, de szükséges munkálatot s köszönetet szavazunk az erdélyi gazdasági-egyletnek, mely ugy az egyeseket, mint államot egyaránt érdeklő munka elkészítését szakértő kezekre bízta, s melyet annak idejében a szerzőtől megnyerve lapunkban is ismertetni fogunk. Szerk.

tatik le- és fölfelé deci, centi, deka, hekto, are, stere és literre.

A franczia mértéknek egységét 1799-től fogva tehát a meter képezi, mely a föld északi délvonalának tizmilliomod részét képviseli.

Az egész hoszmértéknek beosztása, melyből a terület-testtömeg és súlyok mértéke származtatott, történik mind a többszörösítésnél, mind pedig az osztásnál a 10 számnak alkalmazásával, így például:

a) Hoszmértéknél többszörözés

1 meternek neveztetik;

10 meter 1 dekameternek;

100 meter 1 hektometernek;

1000 meter 1 kilometernek;

10000 meter 1 myriameternek.

Osztás.

$\frac{1}{10}$ meter 1 decimeternek neveztetik;

$\frac{1}{100}$ meter 1 centimeternek;

$\frac{1}{1000}$ meter 1 millimeternek sat.

Az ürmértéknél az egység neveztetik:

1 liternek;

10 liter 1 decaliternek;

100 liter 1 hektoliternek;

1000 liter 1 kiloliternek, mindez természetesen

többszörözve.

Megosztva a többség leszen:

$\frac{1}{10}$ liter = 1 deciliter;

$\frac{1}{100}$ liter = 1 centiliter;

$\frac{1}{1000}$ liter = 1 milliliter stb.

A deciméter koczka, melynek ürtartalma egyenlő a literrel, megtöltve tiszta vízzel, a súlymértéknél megad egy kilogrammot.

A súlymértéknél az egység neveztetik:

1 grammnak;

10 gramm = dekagrammnak;

100 gramm = hektogrammnak;

1000 gramm = kilogrammnak, mindez többszörözés szeriut, de az egységet megosztva.

$\frac{1}{10}$ gramm = decigrammnak;

$\frac{1}{100}$ gramm = centigrammnak;

$\frac{1}{1000}$ gramm = milligrammnak.

Előadottaknál fogva kitünik, hogy minden mérték megállapításánál, két fő dolog kell hogy figyelembe vé- tessék, és pedig először azon egység megválasztása, mely az egésznek alapját képezte; másodsor ezen egységnek oly rendszeres beosztása, hogy az minden előforduló nagyság meghatározására, tehát az egész mértékrendszerre nézve czélyszerűen alkalmazható legyen.

Láthatjuk, hogy a franczia nemzetnek e részben há- rározott érdeme van, s különösen a mértékek elnevezé- sére nézve megjegyeztetik, hogy a lehető legczélyszerűb- ben és igen szerencsésen van eltálálva.

(Folytatása köv.)

K ü l f ö l d.

Madridból január 2-án érkezett táviratok sze- rint a madridi miniszterium elbocsáttatását kérte. Ser- rans tábornagy hatalmát letette. Az északi hadsereg fő- parancsnoka Loma lesz. A miniszterium következőleg ala- kított egybe: Canovas elnök, Lovellár hadügy, Castro külügy, Robledo belügy, Primode-Ribera tábornok ideig- lenes feje a végrehajtó hatalomnak, Martinez Campos pe- dig divizionair lett. A monarchia minden ellentállás nél- kül restitáltatott. XII. Alfons király Madridba váratik. A tengerészeti miniszter egy hajórajt rendelt Marsiellébe Alfons király elfogadása végett. Alfons Valenciában fog partra szállni, hol őt a lakosság egy része fogadni fogja. A belgiumi király Alfonsnak üdvökvánatot küldött. Spa- nyolországban Alfons proclamatiója sehol sem talált el- lentállásra. Több madridi ellenzéki lap felfüggesztetett. Alfons a Carlistáknak általános amnestiát adott. A pá- pai nuntius átadta Alfonsnak a pápai áldást.

Berlinben a császár az új évi gratulációkra adott feleleteiben kifejezést adott meglegedésének a bé- kés helyzet felett, s a német biradalom első feladatául nyilvánította első sorban a béke fenntartására törekedni, Garibáldi a kamara által megszavazott tiszte- letdíjt Olaszhon pénzügyi helyzetére való tekintettel visz- szautasította.

Párisból írják, hogy Ledru Rollin szivbajban meghalt. Mac-Mahonnál az új évi fogadásoknál nem volt sem beszéd, sem más tüntető jelenet.

Isabella királyné Párisban marad. A „Times“ egyik levelezője Alfons herczeggel beszélvén, a herczeg nyilatkoztatta, hogy a proclamatio által nem volt meg- lepetve, sőt várta azt. Reményli, hogy a Carlisla hábo-

rut hamar befejezheti; a miniszterium szabadelvű és alkotmányos, mint ő és minden pártárvolat képviselve van benne; anyja egyelőre Párisban fog maradni.

Hohenlohe hercegnél az idén is megtartott a hivatalos ujévi ebéd, melynél jelen voltak az összes magasabb méltóságok, miniszterek és Rauscher bibornok.

Hirrovat.

Tisztelettel kérjük az előfizetéseket mielőbb megtenni, mivel a fölösleges példányok kiállítása sok költségbe kerül.

* **Farsangi kilátásainkról** semmi öröndetést sem jelezhetünk, eddigelé egyetlen tánczvizgalomról beszél a fáma, melyet a jótékony nőegylet rendezne; igen örövendénk, ha azon másik hír valósulna, miként vállalkozóbb fiatalságunk néhány tánczos-estély (Kränzchen) létrehozásán fáradoz; az ily estélyek más városokban nagyon kedélyesen szoktak kiütni, meg aztán a luxus sem szerepel ezeken oly nagy mértékben.

* **Színészeink** folytonosan telt ház előtt játszanak, mi a mostani nehéz időben, midőn a kolozsvári nemzeti színháznak is a léte, pártolás hiánya miatt, kérdésben forog, valóban feltűnő és öröndetes esemény; ugy halljuk, legközelebből Németi Irmához s azután több fővárosi vendégzereplőhez lenne szerencsénk; az előadások most is elég összevágók, csak arra figyelmeztetjük a rendezőseget, hogy kevéssel több figyelmet fordítson magára a közönségre is; alant a nézőtérén az előadások alatt legnagyobb rendetlenség uralkodik, s közelebből is megtörtént, hogy egy nő csak nem via facti foglalt el egy helyet, míg a helytulajdonosának állva kellett egy egész felvonásban gyönyörködnie.

* **Hegyi Gyula**, a társulat egyik tehetséges tagjának jutalomjátéka e hó 9-kén, azaz: jövő szombaton leend, ki darabjául Hegedűs „Bibor és gyász” című színművét vállalta. Ajánljuk közönségünk pártfogásába a komoly és tehetséges jutalmazandót.

* **A „Kelet”-tel** a nem épen részünkről megzavart collegiális egyetértés teljesen helyre állott, s a nézetkülönbség tisztázva van; mi eddig sem kívántunk lap-társunkkal élben állani s csak örövendünk, ha nézetünk találkozik tisztelt kollégánkéval, s a solidaritás fenntartása iránt részünkről szintén ígéretet teszünk.

* **Bárd Kemény Ferencz**, Erdély egyik legjelesebb vezérférfia, folyó hó 2 kán meghalt Kolozsvárt.

— **Egy folyóiratra** figyelmeztetjük az olvasó közönséget, melynek czime a „Ludovica Academia közlönye” Buda-Pesten. E műből 13 füzetet vettünk és ezekből látjuk, hogy tudományosan képzett honvéd tiszték munkálnak e mű érdekessé tételében. Mintegy így hangzik az előfizetési felhívás: „Ma már minden ember belátja, hogy, a midőn egész Európa tegyverkezik — a jövődöbeli háboru szerencsájének feladata — képezi a megoldandó kérdést. A magyar nemzet ezredéves diaskörének maradandósága, e feladat szerencsés megoldásától gétetik függővé, mert katonai szép tulajdonaihoz még csak a korképzett iskola hiányzott. Most ez is meg van, a vitéz nemzetnek a tanpálya nyitva áll. s a mélyebb haditudományokat megszerzi a tanulás.”

— **Mátyás király palotája** Budán valahára az öt megillető diszben fog rogyogni: közelebből Bittó István miniszterelnök elnöklete alatt, herczeg Hohenlohe főudvarmester, báró Podmanitzky Frigyes [közmunka tanácsos, gr. Andrássy közöminiszter és Ybl Miklós építész urakkal tanácskozás tartatott és eredményre jutott, hogy a budai várkert alatt a testőrségek és udvari személyzet számára három emeletes sarképületekkel ellátott lakházak fognak építtetni. A tervezet igen diszes kiállításán, a költségvetés egy millió, határidő három év.

— **Magyar nyelvünkre** nézve egy érdekes fel-szólítás jelent meg a magyar nyelvőr szerkesztői kibocsátványában, melyszerint minden hó utolsó szombatjág a magyarnyelvőr szerkesztőjéhez beküldendő minden megjegyzés, mely nyelvünk hibás szavait, idegen kifejezéseit javítani képes. Ajánljuk székelv törzsünknek, mely leginkább képesített az ős magyar kifejezést érvényre emelni.

— **Patti Adelina** helyét a dalvilágban most Lucca Paulina foglalta el, ki Bécsbe rendkiyüli tetszést aratott, ugy, hogy az operabáz egy este 6000 o. é. forintot vett be. A budapesti böcsöde és gyermek-menhely egyletének sikerült az ünnepelt művésznőt megnyerni, ki azon fejül kijelenti, hogy csak e jótékonyaságu czélra lép föl.

— **Orosz darab** a nemzeti színházban. A napokban adták a nemzeti színházban a „Revizort” irta: Gogoly N. V., oroszból fordította Szentkirályi Albert; vigjáték 5 felvonásban. E darab minden tekintetben sikerült. E humormetsző satyra oly éles és találó, mint egy Horatiusé, igazi élet, mesterkéletlen alakokkal, az alakok mindegyike jellemzetesen kikerekített egyéniség volt, a főnöktől le a kozákig, vagy a tatár katonáig. Ajánljuk színtársulatunknak, mert az ujjab kor követelménye szerint a vaspályák által igényeink oda fejlődtek, hogy köszönettel vesszük, ha részesülhetünk a főváros megszerezhető gyönyöreiben.

— **A „Vasárnapi Ujság”** január 3-iki száma a következő tartalommal jelent meg: A bukovinai magyarok (képpel). László Mihálytól. — Egy szoborra. (Költemény, Dalmady Győzöttől.) — Életmentés a föld alatt (képpel). — A zsolczi hős. (Történeti rajz, Jókai Mór-tól.) — Három orosz és három angol kalandjai. (Verne Gyula regényes útazásaiból, két képpel.) — Petőfi utolsó levelei 1849-ből. — A budapesti összekötő vasúti hid (képpel). — Vulkanikus kitörés a napon 1874. szept.-ben (képpel). — A hétről. (Tárcza.) — Irodalom és művészet; közintézetek, egyletek; mi újság; egyveleg; sakkróvat stb. rendes róvatok.

— **A „Magyarország és a Nagyvilág”** 1-ső számának tartalma: Képek: Pásztélyi János munkácsi gör. kath. püspök, — Rózsa és bimbója. — A bezárt ajtó. — Karlita sebesültek hajóra szállítása. — Divatos festész iskola. (Humoreszk hat képpel.) Szöveg: Pásztélyi János, munkácsi gör. kath. püspök. — Sylvester éjjel. (Költ.) — Egy félben maradt kép története. (Toldy István.) — Rózsa és bimbója. — A bezárt ajtó. — Karlita sebesültek hajóra szállítása. — A fővárosból. — (Az ivásról. Kákai Aranyos.) — A szegény muzsikusz. — (Grillparzer beszéle. Márkus Miklós.) — Különlélek. — Sakkteladvány. — Szótalány. — Szerkesztői izenetek. — Előfizetési díj: Negyedévre 2 forint 50 kr. Évenként 2 díszes jutalomkép.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Január 5-én.)

5% metallique	70.—
5% nemz. államkölesön	75.20
1860. államkötvény	101.40
Bankrészvénv	998.—
Hitelrészvénv	225.50
London	110.80
Ezüst	105.—
Arany	5.24
Napoleon arany	891
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	77.50
„ „ „ temesi	76.—
„ „ „ erdélyi	75.90
„ „ „ horvát-slavon	80.—

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAl ALBERT.

HIRDETMEÉNYEK.

(82)

(2—4)

Kiadó szállás.

A Szt.-Miklós-utczában 773-ik házszám alatti 3 szobából, egy konyhából és kamarából álló — tágas udvarral és kerttel ellátott belső telek az **1875-ik év Szt.-Györgynapjától** kezdődőleg egy vagy több évre bérbe kiadó. Értekezhetni a Szt.-Miklós-utczában 795. házszám alatt.

(83)

(1—3)

Hirdetés.

Tisztelettel kérem föl mindazokat, kiknek jól égetett téglára volna szükségük, szíveskedjenek e tekintetben készséges szolgálatomat igénybe venni. — A téglákat égetem belgai mód szerint, fa vagy szalma, köszénnel igen jutányos árért; avagy téglagyárban is közmegegyezés szerinti méltányos díjért.

Tudósításokat elfogadok a téglagyárba.

Becsés megrendeléseket kérve, maradok

Maros-Vásárhelytt, 1875. jan. 5.

teljes tisztelettel

Krátky György,
tégláégető mester.

Vizsgáljatok meg mindent, s tartsátok meg a jót!

(66)

(13—24)

Számtalan esetekben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosak tanusítványai által ki-tüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhnyévy-nedve.

Leghathatós szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkásság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyermekek számárhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva. — Egy eredeti üvegtegely ára, használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalzsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. ápril 8-ról a növényország leghasznosabb ne-meiből a legszorgalmatosabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitünőleg ismerve a gyomor és végbél nyálkássága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomorbaj, vérhas, puffadás és kólíka-fájdalmak ellen. Ezenkívül leghathatós és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen. Egy nagy üveg ára 1 frt 50 kr., kisebb üvegé 80 kr.

Valódi minőségben a következő raktárakban kapható: Maros-Vásárhelytt Bucher M. kereskedőnél, Aradon Tones és társánál, ugy Prener W.-nél, Balasfalván Schissel. K. gyógyszerésznél, Besztarczén Kelp F.-nél, Baróthon Libitzky M. gyógyszerésznél, Szászvároson Rekert gyógy., Gyulafehérvárt Fröhlich Gyula gyógyszerésznél, Csikszeredán Leicht F.-nél, Fogarason Steinburg I.-nél, Gy.-Ditrón Szathmári I.-nél, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F.-nél, Brassóban Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógyszerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásárhelytt Lukács F.-nél, Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél, Kovásznán Mehlik és Imre, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, Szász-Régenben Dietrich S.-nál, S.-Szt-Györgyön Csuttag és társánál, Segesvárt Teutsch I. B., Szamos-Ujvárt Csauz J.-nél, Temesvárt Weszely M.-nél és I. Peiher gyógyszerésznél, Abrudbányán M. Vlád gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.